

יום הכיפורים

לגלות מחדש את כוח הדיבור

כאשר ה"דבר" שב ומוצא את הקשר האמיתי שלו עם הבריות ועם המציאות, התשובה נעשית אפשרית. לקריאתו של ה' **"שבו אלי ואשובה אליכם"**, עונה האדם: **"השיבנו ה' אליך ואשובה"**. אין מדובר בקרע עם עצמנו, אלא בחזרה אל הווייתנו האמיתית. החטא הוא פיזור; התשובה היא התכנסות וריכוז מחדש של כוחות האדם.

שחרור ניצוץ הקדושה שבתוכנו מפיל את המחסומים שנבנו במשך הזמן בין הצדיקים לבין החוטאים, ומאפשר דיאלוג מלא להט ורוחניות עמוקה. דיאלוג זה הופך לתפילה ומוביל לברכת **"שהחיינו"**, הנאמרת בדרך כלל ברגעים של שמחה והתחדשות. לאחר התשובה, האדם יכול לחוש כאילו חייו ניתנו לו מחדש ולהודות על האפשרות להתחיל מחדש.

על תשובה זו, על חזרה זו, אנו מבקשים לשוחח בערב יום הכיפורים עם קוראינו הנאמנים. הפיזור ודאגות חיי היום-יום פגעו במורשתנו, הן בתחום התרבות והן בתחום המסורת. כתוצאה מכך נעשינו, במידה מסוימת, זרים לעצמנו.

כיצד אפשר לדמיין את החזרה, את התשובה, מבלי להזכיר את המנגינות, המסורות והתרבות שעליהן גדלנו ושמען ניזונו מאז ילדותנו הרכה? החזרה אל עצמנו עוברת גם דרך המורשת שהעניקה לנו שפה, זיכרון וזהות.

הצבתה של הבטחת קיבוץ הגלויות בסמוך לקריאה לתשובה, באותה פרשה בספר דברים, איננה מקרית. אותו קשר מופיע גם בתפילת שמונה עשרה: הברכה **"השיבנו ה' אליך ואשובה"** באה לאחר הברכה העוסקת בקיבוץ הגלויות.

האם אין בכך רמז לכך שהשיבה האמיתית מחייבת אותנו לאסוף ולרכז את כל הכוחות שהתפזרו, כדי להגשים את הווייתו האמיתית של ישראל? עלינו להאמין בכך. הדבר נכון עוד יותר כאשר מדובר בתחייתה של קהילתנו ובפריחתה המלאה.

גמר חתימה טובה

תפילת "כל נדרי", הפותחת את סדר יום הכיפורים, מבקשת להתיר כל נדר, הבטחה או שבועה שקיבלנו על עצמנו ולא הצלחנו לקיים. צעד ראשון זה הכרחי. איננו יכולים לקבל על עצמנו החלטות חדשות, מבלי להתמודד תחילה עם חולשת רצוננו ועם חוסר האחריות שגילינו בעבר. איזה ערך ואיזו אמינות יהיו להתחייבויותינו לעתיד, אם לא נפתח בבקשת מחילה מאת ה' על כל המילים וההבטחות שלא כיבדנו?

היהדות מעניקה מקום מרכזי לכוחה של השפה, שעליה מושתתים עקרונות הבריאה וההתגלות. באמצעות הדיבור ברא ה' את העולם וגילה את תורתו. את הכוח הזה הוא הפקיד גם בידי האדם, שבריאתו נושאת בכך את החותם האלוקי.

"נשמת החיים" שה' נפח באדם אינה אלא, לפי התרגום הארמי, כוח הדיבור – **"רוח ממללא"**. באמצעות כוח זה האדם יכול לחדור לנתיבי ידיעת ה' והכרת העולם. מאז בריאת האדם, ה' אינו חדל מלקרוא אליו ולצפות לתשובתו. למרבה הצער, קלקול הדיבור והשפה עומד כבר ביסוד חטאו של אדם הראשון, שהביא לגלותו מגן עדן. כאשר הנחש פנה אל חוה, הוא ביקש לסלף את דבר ה' ולהציג את התנהגות האדם באור מעוות ומגוחך.

בפיתויו של חטא זה אנו נכשלים מדי יום, ושפתנו מאבדת בהדרגה את תכונותיה ואת משמעותה. ביום הכיפורים עלינו, לפני כל דבר אחר, להכיר בכך שאמצעי התקשורת שלנו איבד משהו ממהותו, ולהשיב לכל מילה את משמעותה האמיתית.

הנשימה העמוקה הבוקעת מעומק הישות, ושאו נותנים לה ביטוי בראש השנה באמצעות קול השופר, מאפשרת לנו לגלות מחדש את טוהר הדיבור ולהחיות את שפתנו. במשך השנה עטפנו לעיתים את המילים בעמימות ובדו־משמעות, מרצון או שלא מרצון; קול השופר מזמין אותנו לטהר אותן.